

Når du er bekymret for at et barn eller en ung er udsat for voldelige eller seksuelle overgreb

Københavns Kommunes
beredskab ved overgreb mod
børn og unge

Januar 2024

Indhold

Forord	3
Målgruppe.....	3
Underretning i sager om overgreb.....	4
UNDERRETNINGSPLIGTEN.....	4
SÅDAN UNDERRETTER DU	4
Trin 1 - Om inddragelse af forældrene	4
Trin 2 - Underretning til Socialforvaltningen.....	4
DET SKAL DER STÅ I EN UNDERRETNING	5
INDHOLD I EN UNDERRETNING	5
NÅR BORGERCENTER BØRN OG UNGE ELLER BORGERCENTER HANDICAP MODTAGER.....	6
EN UNDERRETNING	6
Samtale med barnet når mistanke er rettet mod forældrene	6
Samtale med barnet når mistanke er rettet mod andre end forældrene	6
Inddragelse af politi og børnehus	6
Børnefaglig undersøgelse og støtte til barnet	6
EFTER EN UNDERRETNING.....	6
Definitioner og tegn på overgreb	7
DEFINITION AF VOLDELIGE OG SEKSUELLE OVERGREB.....	7
Fysisk vold i nære relationer	7
Psykisk vold i nære relationer.....	7
Seksuelle overgreb	7
Digitale krænkelser.....	7
Grooming	7
TEGN PÅ OVERGREB.....	8
Fysiske tegn	8
Adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner	8
BØRN MED HANDICAP SOM SÆRLIGT UDSAT MÅLGRUPPE	8
Forebyggelse.....	9
FOREBYGGELSE AF OVERGREB	9
FOREBYGGELSE - YDRE/INDRE	9
Ydre forebyggelse.....	9
Indre forebyggelse	9
Tidlig opsporing.....	10
REAGER PÅ DIN BEKYMRING	10
Hvem samarbejder Socialforvaltningen med i overgrebssager	11
Børnehuset	11
Overgrebsgruppen (politi)	11
Retsmedicinsk undersøgelse	11
Familiereetshuset.....	11
Krisecentre	11

Forord

I Københavns Kommune er det målet, at alle børn og unge skal have et godt liv med mulighed for at udvikle de evner og ressourcer, de har. Vi lægger vægt på, at alle børn og unge trives og udvikler sig gennem positive relationer til både voksne og jævnaldrende.

Vi har i Københavns Kommune fokus på at forebygge voldelige og seksuelle overgreb mod børn og unge. Og vi er optagede af at sikre en tidlig indsats og en hurtig og kvalificeret behandling af en sag, når der er viden eller mistanke om overgreb.

I dette beredskab får du både en beskrivelse af tegn på overgreb, af forebyggelse samt af indsats og handleveje i forbindelse med mistanke eller viden om fysiske, psykiske og seksuelle (herunder digitale) overgreb. Det beskrives, hvornår du og dine kolleger bør underrette Socialforvaltningen om jeres bekymring, og hvordan man i Socialforvaltningen handler på en underretning om mistanke eller viden om overgreb. Beredskabet er opdateret ultimo 2023 i henhold til barnets lov. Udover dette beredskab findes også en handlevejledning, der vedrører sager med

ansattes overgreb mod børn og unge og en handlevejledning vedr. overgreb *mellem* børn og unge. Handlevejledningerne kan du finde på [Københavns Kommunes hjemmeside](#).

Målgruppe

Beredskabet omfatter alle børn i Københavns Kommune.

Handlevejledningen er til dig, der er ansat i Københavns Kommune, og som i dit arbejde har kontakt med børn og unge under 18 år. Det er bl.a. ansatte i dag- og døgninstitutioner, skoler, sundhedsplejen, PPR og ressourcecentre, men også andre af kommunens ansatte, som tandlæger og medarbejdere, der ikke er ansat på en institution eller skole men fx i haller og klubber.

Beredskabet kan også hjælpe fagpersoner, som ikke er ansat i kommunen, men som har tæt kontakt til byens børn og unge. Det kan fx være praktiserende læger, private psykologer og tandlæger.

Beredskabet er udarbejdet på tværs af Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen.

Underretning i sager om overgreb

UNDERRETNINGSPLIGTEN

Alle borgere har pligt til at underrette myndighederne, hvis de møder børn eller unge, der er udsat for omsorgssvigt. Som fagperson har du skærpet underretningspligt, der går forud for din tavshedspligt. Den skærpede underretningspligt betyder, at du har pligt til at underrette Socialforvaltningen, bl.a. når du har viden eller mistanke om, at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

BARNETS LOV § 133 OM SKÆRPET UNDERRETNINGSPLIGT

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller har grund til at antage, at

1. Et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
2. Et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af forældrenes forhold
3. Et barn eller en ung under 18 år kan have behov for støtte pga. barnet eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten
4. Et barn en ung under 18 år har været udsat for overgreb

Hvis du har mistanke om, at et barn er udsat for seksuelle eller voldelige overgreb, skal du *omgående* drøfte din mistanke med din leder og underrette til Socialforvaltningen, så forvaltningen får mulighed for at handle hurtigt.

Er du i tvivl om, hvorvidt du skal underrette? Kontakt følgende for at få råd og vejledning:

- Borgercenter Børn og Unge tlf. 3317 4224
- Borgercenter Handicap tlf. 3317 8800
- Uden for normal åbningstid: Den Sociale Døgnvagt tlf. 3317 3333.

Som medarbejder vil du typisk være tæt på barnet eller den unge og har dermed vigtig viden. Det kan derfor opleves som vanskeligt at lave en underretning, da det kan udfordre samarbejdet og relationen til familien. Det er dog vigtigt, at du deler din viden, så Socialforvaltningen kan hjælpe barnet, den unge og familien bedst muligt.

SÅDAN UNDERRETTER DU

Trin 1 - Om inddragelse af forældrene

Hvornår inddrages forældrene ikke

Hvis du har mistanke eller viden om seksuelle eller voldelige overgreb begået af en eller begge forældre (herunder stedforældre og andre primære omsorgsgivere), må du eller din leder *ikke* orientere forældrene om din mistanke eller inddrage dem i underretningen. Det gælder både før og efter, at du har underrettet, da det kan vanskeliggøre det videre forløb. Børne- og ungerådgiveren fra Socialforvaltningen skal tale med barnet uden forældrenes vidende (BL § 137, stk. 3) og sammen med politiet og Børnehus Hovedstaden have mulighed for at koordinere den rette håndtering af sagen.

Hvornår inddrages forældrene

Ved mistanke eller viden om overgreb begået af *andre* end forældrene, fx en ansat eller et andet barn/ung anbefales det, at forældrene inddrages og orienteres om underretning og de kommende skridt så tidligt som muligt. Afstem med din leder/skoleleder/klyngeleder/pædagogiske leder, hvad processen for inddragelse af forældrene skal være.

[Find vejledninger for håndtering af overgreb begået af medarbejdere/ledere og mellem børn og unge \(kk.dk\).](#)

Trin 2 - Underretning til Socialforvaltningen

En underretning om overgreb kan ske telefonisk på grund af den særlige og akutte situation. Du kan

efterfølgende følge op med en skriftlig underretning.

- For **Borgercenter Børn og Unge** - ring 33 17 42 24. Her skal du spørge efter en børne- eller ungerådgiver fra børnefamilieenheden i det område, hvor barnet bor. Du kan også finde telefonnummeret til den lokale enhed via Københavns Kommunes hjemmeside om Borgercenter Børn og Unge.
- For **Borgercenter Handicap** - ring 33 17 88 00, hvis du ved, at barnet/den unge er tilknyttet Borgercenter Handicap.
- Udenfor åbningstid kontaktes **Den Sociale Døgnvagt** - ring 33 1733 33.

Den skriftlige underretning sker via underretningsblanketten, som du finder på Københavns Kommunes hjemmeside:

[Bekymret for et barn eller en ung - fagperson | Københavns Kommunes hjemmeside \(kk.dk\)](#)

DET SKAL DER STÅ I EN UNDERRETNING

Når du skriver en underretning, skal du forsøge at give en nuanceret beskrivelse af, hvad din mistanke/viden baserer sig på. I dine beskrivelser skal du bl.a. forholde dig til barnet/den unges adfærd og udsagn. I boksen nedenfor kan du se flere eksempler på, hvad du kan beskrive og forholde dig til.

Når det drejer sig om mistanke eller viden om voldelige eller seksuelle overgreb begået mod et barn eller en ung, er det vigtigere, at du sender underretningen hurtigt, end at underretningen er velbeskrevet.

INDHOLD I EN UNDERRETNING

Bekymring	Hvad er den aktuelle bekymring? Hvad baserer du den på? (Fx fysiske tegn, adfærd, udsagn fra barnet, sproglig udvikling, familieforhold, sundhedsforhold og relationer). Hvor længe har bekymringen stået på? Andre konkrete iagttagelser af barnet/den unge og/eller familien. Hvordan og i hvilke situationer og evt. relationer kommer det, der bekymrer, til udtryk i barnets/den unges adfærd? Hvordan er barnets generelle trivsel? Hvis muligt: Oplysninger om viden/mistanke om hvem, der har krænket, hvor, hvornår og hvor ofte barnet/den unge har været udsat for overgreb. Hvis relevant: Hvordan er fremmøde i institution/skole?
Ressourcer	Hvis relevant: Hvad ses der af ressourcer hos familien/netværket?
Samarbejde	Hvis relevant: Hvordan er samarbejdet med forældrene / familien? Generelt og i relation til bekymringen for overgreb.

NÅR BORGERCENTER BØRN OG UNGE ELLER BORGERCENTER HANDICAP MODTAGER EN UNDERRETNING

Alle underretninger vurderes, når de modtages i Socialforvaltningen. Vurderingen skal foregå inden for 24 timer fra modtagelsen af underretningen. Formålet med vurderingen er at vurdere, om der skal iværksættes akut støtte til barnet eller den unge.

Når Socialforvaltningen har modtaget en underretning om muligt overgreb mod et barn eller en ung, skal børne- og ungerådgiveren afholde en samtale med barnet/den unge. Dette sker så vidt muligt samme dag, som underretningen er modtaget.

Samtale med barnet når mistanke er rettet mod forældrene

Er der tale om en underretning vedr. mistanke om overgreb *begået af forældrene* afholdes samtalen med barnet eller den unge, *uden* at forældrene er vidende om det. Det skyldes, at barnet/den unge skal have mulighed for at fortælle en børne- og ungerådgiver om eventuelle overgreb uden at blive påvirket af forældrene.

Samtalen med barnet eller den unge vil ofte foregå på barnets/den unges skole eller institution efter aftale med skole- eller institutionslederen. Barnet/den unge har ret til at have en bisidder med til samtalen, hvis barnet/den unge ønsker det. Bisidderen kan fx være en lærer eller pædagog, som barnet føler sig tryk ved.

Hvis der vurderes grundlag for en politianmeldelse og mistanken *er rettet mod forældrene* (herunder stedforældre og andre primære omsorgsgivere), vil forældrene som udgangspunkt først blive orienteret om underretningen i forbindelse med en afhøring af politiet. Efter afhøringen tager Socialforvaltningen kontakt til barnets/den unges forældre med henblik på at foretage en partshøring (jf. forvaltningslovens § 19) og afklare det videre forløb i sagen.

Samtale med barnet når mistanke er rettet mod andre end forældrene

Vedrører underretningen mistanke om overgreb begået af andre end forældrene, vil forældrene normalt blive inddraget af Socialforvaltningen inden børne- og ungerådgivers samtale med barnet eller den unge.

Inddragelse af politi og børnehus

På baggrund af underretningen og børne- og ungerådgiverens samtale med barnet, vil Socialforvaltningen tage stilling til, hvorvidt sagen skal anmeldes til politiet og skal i børnehuset (se mere om dette nedenfor). Er der sket en politianmeldelse, vil barnet/den unge efterfølgende blive videoafhørt af politiet. Afhøringen foregår i børnehuset.

Børnefaglig undersøgelse og støtte til barnet

Når et barn eller ung har været udsat for overgreb, eller der er mistanke herom, er Socialforvaltningen forpligtiget til at træffe afgørelse om opstart af en børnefaglig undersøgelse efter Barnets Lov §20 uanset hvem mistanken er rettet mod.

Sideløbende med at der udarbejdes en børnefaglig undersøgelse, kan der iværksættes støttende indsatser for at sikre barnet og kompensere for de belastninger, det er udsat for. Iværksættelse af mere langsigtede indsatser sker typisk, når den børnefaglige undersøgelse er færdigudarbejdet.

EFTER EN UNDERRETNING

Når du har sendt en underretning til Socialforvaltningen, vil du inden for seks hverdage modtage en kvittering.

Som underretter er du ikke part i sagen, men Socialforvaltningen skal orientere dig om sagens videre forløb, herunder om der er iværksat en børnefaglig undersøgelse, en afdækning eller indsats for det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Socialforvaltningen kan også orientere dig om, hvilken type indsats der iværksættes og den planlagte varighed heraf, hvis

oplysningen kan have væsentlig betydning for den støtte, som du kan yde barnet eller den unge.

Hvis der kommer nye informationer eller tegn/reaktioner hos barnet eller den unge, er det vigtigt, at du underretter på ny. Dette gælder uanset om Socialforvaltningen har iværksat en indsats eller om de har lukket sagen.

Definitioner og tegn på overgreb

DEFINITION AF VOLDELIGE OG SEKSUELLE OVERGREB

Definitionen af voldelige og seksuelle overgreb er bred og det er vigtigt at være opmærksom på, at du også skal underrette om psykisk vold, digitale krænkelser og grooming. Husk også at du altid kan ringe til Socialforvaltningen BBU eller BCH og få råd og vejledning, jf. ovenfor.

Fysisk vold i nære relationer

Fysisk vold er handlinger, hvor forælderen eller anden omsorgsgiver smerter eller skader barnet og krænker dets integritet. Volden kan komme til udtryk ved handlinger som fx at slå, ruske, bide, skolde, sparke eller forgifte. Volden kan være en intenderet handling, eller den kan ske i affekt.

Psykisk vold i nære relationer

I 2020 blev den psykiske vold kriminaliseret, så man nu kan straffes for at udøve psykisk vold mod sine nærmeste.

Psykisk vold defineres som et gentaget mønster af handlinger eller hændelser, hvori forælderen eller den primære omsorgsgiver formidler til barnet, at det er værdiløst, utilstrækkeligt, uelsket eller uønsket. Psykisk vold kan komme til udtryk gennem verbale og ikke-verbale handlinger, der fx afviser og nedgør barnet; der truer og skræmmer det, eller ved konstant og urimeligt at isolere barnet, så det frarøves muligheden for at få sit behov for samspil med andre dækket. Psykisk vold kan have karakter af negativ social kontrol af barnet/den unge, og i så fald gælder proceduren for underretning uden inddragelse af forældrene,

som beskrevet ovenfor.

Psykisk vold er også såkaldt forsømmelse dvs. et gentaget mønster, hvor omsorgsgiver fx ignorerer barnet eller undlader at vise barnet omsorg og kærlighed. Det er også, når barnet lever i et hjem med vold mellem forældre eller mod fx søskende.

Seksuelle overgreb

Seksuelle overgreb mod børn/unge er en handling, hvor en voksen eller et andet barn/ung i kraft af magt, ansvar eller ved at have opnået en tillidsfuld relation udnytter barnet til at indgå i seksuelle aktiviteter. Seksuelle overgreb kan være blottelser (den der begår overgrebet blottes sig eller lokker/truer barnet til at blotte sig), berøringer eller forsøg på/gennemført samleje.

Digitale krænkelser

Digitale krænkelser betyder helt konkret "krænkelser, der sker på internettet". Digitale krænkelser kan være i form af nøgenbilleder og ulovlig billed- og videodeling. Der kan også være tale om, at et barn overtales/presses til at udføre handlinger af seksuel karakter foran kameraet og/eller se på, mens krænkeren udfører seksuelle handlinger. Med trusler om offentliggørelse kan barnet presses til at udføre flere handlinger eller sende flere billeder.

Er du usikker på, om der er sket en digital krænkelse, kan du som medarbejder involvere relevante professionelle som Socialforvaltningen BBU eller BCH eller den lokale politistation mhp. sporsikring. Sørg så vidt muligt for på forhånd at have afdækket, hvad der er sket hvor, og hvem der er involveret.

Grooming

Grooming er betegnelsen for en proces, hvor den, der vil begå overgreb, anvender manipulation, løgne, smiger og ros til at opbygge en relation til barnet. Samtidig med dette nedbrydes barnets grænser gradvist og barnet kan ende med at indgå i seksuelle aktiviteter, der skal tilfredsstille krænkeren, og som samtidig påfører ansvar og skyldfølelse for overgrebet til barnet. Det er vigtigt, at du som fagperson kender til grooming, så du har mulighed for at få øje på eventuelle

groomingprocesser og reagerer på dem.

(Kilde: Social- og Boligstyrelsen, Den professionelle tvivl – En håndbog om tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge).

TEGN PÅ OVERGREB

Fysiske tegn

Det kan være tegn på, at et barn eller en ung er udsat for voldelige eller seksuelle overgreb og har behov for særlig opmærksomhed, hvis barnet eller den unge:

- har blå mærker (børn under 4 måneder er begrænset selvstændigt mobile og blå mærker kan derfor være påført af andre)
- har blå mærker på fx overkroppen, ører, nakke eller de bløde dele som overarme, lår, bagdel
- har brandmærker eller sår på kroppen (og der er manglende, utilstrækkelig eller usandsynlig forklaring på skaderne)
- har gentagende (uforklarlige) fysiske skader og/eller hospitalsindlæggelser og lægebesøg
- alvorlige skader (sår/rifter/blå mærker) eller ar i vævet omkring kønsorganer el. endetarmsåbning
- har tandlægeskræk
- har søvnproblemer
- er ikke renligt (skolebarnet)
- har problemer omkring spisning

Adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner

Barnet eller den unge:

- er trist og græder meget
- har seksualiseret adfærd eller sprog, der ikke er alderssvarende
- er angst og nervøs
- er meget stille og indadvendt
- er dårlig til at udtrykke sig sprogligt i forhold til sin alder
- har fravær fra dagtilbud eller skole
- har selvskadende adfærd
- er ikkekrævende (spædbarnet)
- udviser reservation overfor bestemt person eller deltagelse i aktiviteter med denne

- spænder fra overaktiv til apatisk
- har vanskeligheder ved relationer
- rokker frem og tilbage
- opleves klæbende
- føler sig værdiløs, uelsket, utilstrækkelig, isoleret

Læs mere om tegn på voldelige og seksuelle overgreb afhængigt af barnets alder i [Den professionelle tvivl – En håndbog om tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge \(sbst.dk\)](#).

BØRN MED HANDICAP SOM SÆRLIGT UDSAT MÅLGRUPPE

Social- og Boligstyrelsen gør i sin håndbog 'Vold og seksuelle overgreb mod børn med handicap' opmærksom på, at børn med handicap lever et liv, hvor der forekommer en række forhold, som øger risikoen for, at de kan blive ofre for vold eller seksuelle overgreb.

Parametre der kan øge risikoen for at blive offer for vold eller seksuelle overgreb:

- Børnene er ofte afhængige af andre ift. at modtage hjælp til personlig omsorg og støtte fx berøring i forbindelse med hygiejnesituationer. Sådanne situationer kan påvirke følelsen af ejerskab over egen krop og dermed gøre det svært at sætte grænser for kontakt både af seksuel og voldelig karakter.
- Børnene kan være uvidende om, at vold eller seksuelle overgreb ikke er normalt, især hvis udøveren er en på- rørende, pædagog e.l.
- Børnene kan have kommunikative funktionsnedsættelser, som gør det vanskeligt både at fortælle om eventuelle overgreb samt anmelde disse. Et barn med et kommunikativt handicap kan derfor blive set på som et let offer af mennesker med de forkerte intentioner.
- Endelig kan børn med handicap have kognitive og/eller intellektuelle funktionsnedsættelser, som kan påvirke deres selvværd og muligheder for at etablere relationer til andre. I

ønsket om at blive set og imødekommet kan de eventuelt søge anerkendelse og bekræftelse hos ulige og usunde bekendtskaber (se evt. også afsnittet om grooming). Dette kan øge risikoen for, at grænsen mellem omsorg og overgreb bliver udvisket.

Læs mere og find link til den omtalte håndbog på [Overgreb mod børn med handicap | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#)

Forebyggelse

FOREBYGGELSE AF OVERGREB

Forebyggelse af overgreb mod børn og unge handler om at forhindre, at overgreb overhovedet finder sted eller at overgreb gentager sig.

Faglig opmærksomhed på samværsformerne (verbalt og kropsligt) mellem børn og unge samt mellem børn og voksne er centralt i indsatsen for at forebygge overgreb. I Københavns Kommune beskriver den sammenhængende børnepolitik samt de underliggende politikker såsom Skolepolitik, Dagtilbudspolitik, mangfoldighedspolitik samt Kultur-, Fritids – og Idrættspolitik det værdigrundlag, der er grundlaget for medarbejderes samvær og arbejde med børn og unge.

Det er alle lederes ansvar i samarbejde med personalet at sikre, at normer og rutiner for medarbejderes faglige og personlige samvær med børn og unge er kendte, tydelige og synlige. Samværsreglerne skal naturligvis gælde for alle medarbejdere på arbejdspladsen med det formål, at det er tydeligt for enhver, hvordan omgangen med børn og unge skal være. Det er ligeledes et ledelsesmæssigt ansvar at sikre drøftelser og beslutninger om fælles værdier og tilgange i det forebyggende arbejde.

Forældre og børn har krav på, at medarbejderne på de steder, hvor børnene opholder sig mange timer, er rustede til at tackle de situationer, der kan opstå. Forældrene har desuden krav på trykt at kunne sende deres børn af sted i skoler, dagtilbud

og kultur- og fritidsinstitutioner.

Ifm. ansættelse af nye medarbejdere er det hensigtsmæssigt at informere grundigt om arbejdspladsens regler, rammer og forebyggelsespolitik, ligesom der skal indhentes børneattest og referencer efter gældende regler.

FOREBYGGELSE - YDRE/INDRE

Den gode forebyggelse handler om, hvordan man på den enkelte institution arbejder med at gøre forebyggende indsatser til en integreret del af den pædagogiske praksis. Fagpersoner skal være klædt på til at vide, hvornår og hvordan børn skal beskyttes, men også hvordan man kan være med til at styrke barnets egne kompetencer i forhold til at beskytte sig selv.

Forebyggelse af overgreb handler derfor både om de ydre rammer og barnets indre liv. Den indre og den ydre forebyggelse vil altid være tæt forbundet, da de i den daglige, pædagogiske praksis vil understøtte hinanden.

Ydre forebyggelse

Den ydre forebyggelse handler om de rammer, som institutionen sætter op for at beskytte barnet eller den unge mod overgreb. Eksempler er rammer og regler for institutionens indretning, for transport til fx tandlæge, brug af sociale medier og for påklædning og leg/samvær i det offentlige rum og i mindre lukkede rum. Regler og rammer må tilpasses børnenes alder og udfordringer, og der kan være behov for særlige regler for enkelte børn eller en gruppe af børn.

Indre forebyggelse

Den indre forebyggelse handler om det pædagogiske og/eller didaktiske arbejde, hvor børn og unge støttes i at forstå sociale spilleregler, at løse konflikter og at forstå og give udtryk for egne grænser, men også at kunne se og respektere andres grænser. For at kunne det skal barnet lære at skelne mellem lyst og ulyst, mellem gode og dårlige berøringer og gode og dårlige hemmeligheder. Den indre forebyggelse handler

med andre ord om at støtte barnets og den unges personlige udvikling.

Tidlig opsporing

Vold og seksuelle overgreb mod børn er ofte omgærdet af tavshed og hemmeligholdelse og kan foregå gennem lang tid, uden at nogen opdager noget. Det er et område, der kan være svært at rumme følelsesmæssigt, og der kan ske en form for benægtelse hos barnets forældre, pædagoger og lærere. Da det kan være vanskeligt at få be- eller afkræftet en mistanke om overgreb, er man som fagperson ofte i tvivl og usikker på, om det har fundet sted. Denne tvivl er helt naturlig, men den må ikke forhindre dig i at handle.

Tidlig opsporing handler om så tidligt som muligt at blive opmærksom på, at et barn eller en ung bliver udsat for overgreb. Det betyder, at du som ansat skal have opmærksomhed rettet mod de børn og unge, der på forskellige måder viser tegn, der tyder på, at de ikke trives og måske er udsat for overgreb. Se listerne s. 8 der indeholder en række tegn på overgreb. Hvis du er pædagog i Københavns Kommunes 0-6 års daginstitutioner, skal du sammen med dine kolleger anvende redskabet TOPI – Tidlig opsporing og indsats. Formålet med TOPI er at få øje på børn, som ikke trives, og det kan derfor også bruges til at opspore overgreb.

REAGER PÅ DIN BEKYMRING

Det er vigtigt, at du tager barnet eller den unges mistrivsel alvorligt og igangsætter en indsats med henblik på, at barnet eller den unge skal få det bedre. Din indsats vil typisk indeholde systematiske observationer af barnets udvikling og adfærd og af barnets relationer til børn og voksne i institutionen og til forældre/omsorgspersoner. Du vil også typisk sparre med kolleger / leder / samarbejdspartnere.

Det er desuden vigtigt, at du inddrager forældrene og barnet eller den unge fra start. Du forholder dig

nysgerrigt og interesseret til barnets optagethed og trivsel, og du opbygger en tillidsfuld relation til barnet. Du taler med forældrene om deres opfattelse af barnets trivsel og får på den måde et indblik i, hvordan barnet trives i hjemmet. Det kan være, at forældrene også er bekymrede for barnet og har dannet hypoteser om, hvad mistrivsel skyldes. Det kan omvendt også være, at du får indblik i, at forældrene ikke har bekymring eller forståelse for barnets situation. Det kan være en vigtig information, som bidrager til forståelse af barnets samlede situation.

Hvis en mistanke om overgreb er rettet mod forældrene, må man som nævnt ikke tale med dem om denne mistanke, uanset barnets alder. Det må man ikke, fordi børn skal have mulighed for at fortælle en børne- og ungerådgiver om eventuelle overgreb uden at blive påvirket af forældrene. Dette er også vigtigt ifm. en eventuel politietterforskning. Selvom man mistænker forældrene for at begå overgreb mod deres barn, kan det fortsat være relevant at tale med forældrene om barnets generelle mistrivsel.

Afdækning af mistrivsel – og tidlig opsporing af overgreb – er en vedvarende proces, der gentages hver gang, der kommer nye informationer eller tegn/reaktioner på, at barnet mistrives og/eller er udsat for overgreb. Er du vedvarende bekymret for et barns eller en ungs trivsel, er det vigtigt, at du ikke stopper processen med begrundelser som: Børne- og ungerådgiver lukkede sagen, politianmeldelsen førte ikke til noget mv.

Du kan få viden og inspiration til tidlig opsporing af overgreb i Social- og Boligstyrelsens [Den professionelle tvivl – En håndbog om tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge \(sbst.dk\)](https://www.sbst.dk)

Hvem samarbejder Socialforvaltningen med i overgrebsager

I sager om seksuelle eller voldelige overgreb begået mod børn og unge samarbejder Socialforvaltningen med en række andre aktører. Som fagperson med tæt kontakt til barnet eller den unge kan det være relevant at være bekendt med de forskellige aktører, som barnet eller den unge kan komme i kontakt med i det videre forløb efter underretningen.

Børnehuset

Børnehuset *skal* benyttes i sager om voldelige og seksuelle overgreb mod børn eller unge fra 0 til og med 17 år ud fra følgende kriterier:

1. Når der er viden eller mistanke om, at et barn under 18 år har været udsat for voldelige eller seksuelle overgreb, jf. barnets lov § 20.
2. Når kommunen træffer afgørelse om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse eller revidere en allerede eksisterende børnefaglig undersøgelse, der ligger på sagen, jf. bekendtgørelse om børnehuse § 1, og
3. Når politi eller sundhedsvæsen er inddraget i sagen, jf. bekendtgørelse om børnehuse § 1.

Politiet er inddraget, hvis der har været sparring eller afholdt indledende møde med politiet.

Børne- og ungerådgiveren fra Socialforvaltningen kan altid kontakte børnehuset for at få vejledning om håndtering af en mistanke om overgreb, for at afklare relevant indhold til en kommende børnesamtale samt modtage vejledning om politianmeldelse og det videre forløb med børnehuset.

I akutte sager er det børnehusets opgave at tilbyde såvel forældre som barnet krisesamtaler og psykologsamtaler. Samtalerne har et stabiliserende formål, og forløbet er af kortere varighed (max fem samtaler). Det er børnehuset som i samarbejde med børne- og ungerådgiveren beslutter, om der er brug for sådanne samtaler.

Børnehusets opgaver består i:

- Råd og vejledning til børne- og ungerådgiver
- Sagssamråd
- Udredning af barnet i relation til overgreb
- Krisehjælp til forældre/barn

Overgrebsgruppen (politi)

Hvis det under 24 timers screeningen fremgår, at der kan være tale om strafbare forhold, skal børne- og ungerådgiver kontakte politiets Overgrebsgruppe mhp. at afklare, hvorvidt sagen bør anmeldes til politiet. Herefter kontaktes børnehuset.

Overgrebsgruppen er en afdeling under politiet, som beskæftiger med sager om overgreb. De kan yde råd og vejledning og foretager den politimæssige efterforskning i overgrebsager. Overgrebsgruppen afhører børn i børnehuset. Overgrebsgruppen booker selv tid til afhøringer i børnehuset, også før BBU eller BCH er involveret.

Afhøring skal ske inden 7 dage. Overgrebsgruppen dækker hele Københavns Kommune.

Retsmedicinsk undersøgelse

Politiet har mulighed for at få udført en retsmedicinsk undersøgelse. Det er alene Overgrebsgruppen, som kan vurdere og indstille til retsmedicinsk undersøgelse af barnet.

Familieretshuset

Familieretshuset håndterer familieretslige sager som skilsmisse, samvær og forældremyndighed. Derudover har Familieretshuset en række tilbud til børn i forbindelse med brud i familien som telefonisk rådgivning til børn via Børnenes skilsmissetelefon, børnegrupper og kontaktpersonordning.

Børne- eller ungerådgiver kan i sager om overgreb vejlede forældrene om at rette henvendelse til Familieretshuset, hvis der fx er brug for hjælp til at fastlægge eller ændre samvær.

Krisecentre

Børn og unge i familier, hvor der er vold mellem

forældre eller mod den ene forælder, kan komme i en situation, hvor der er behov for at tage ophold på et krisecenter.

Børne- eller ungerådgiver vil vejlede og facilitere, at en forælder kan søge ophold på et krisecenter sammen med børnene, hvis den anden forælder er voldelig.